

Moduleopdracht

Opvoedondersteuning

Naam: Marit Gosen

Opleiding: Verpleegkundige maatschappij en gezondheid profiel jeugdgezondheidszorg

Module: Opvoedondersteuning

Docent: Mevr. P. Winnubst

Datum: 1-2-2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Toekomstplan	4
Toets plan	6
Aanbeveling	7
Bibliografie	8

Inleiding

Tijdens de post HBO opleiding verpleegkundige maatschappij en gezondheid profiel jeugdgezondheidszorg komen een aantal modules aan bod. Deze opleiding wordt verzorgd door de NSPOH. Dit verslag bevat de moduleopdracht van de module opvoedondersteuning.

Binnen de GGD staat de visie omtrent opvoedondersteuning niet duidelijk beschreven. Er bestaat een richtlijn opvoedondersteuning uit 2013 (Oosting & Hulscher, 2008). Deze is echter verouderd en hierin staat niet exact de visie. Op de site van de GGD Zeeland staat beschreven dat er opvoedondersteuning, voorlichting en advies aan ouders en leerkrachten gegeven wordt over onder andere algemene vragen omtrent opvoeding van het kind, vragen rondom specifiek gedrag van kind op school en/of thuis en bedplassen. De jeugdverpleegkundige kan een contactmoment op het consultatiebureau inplannen of thuis als daar een indicatie voor is. Dit kunnen meerdere gesprekken zijn.

In de richtlijn staat beschreven dat maximaal 3 gesprekken voor opvoedondersteuning gegeven mogen worden. Wanneer de jeugdverpleegkundige inschat dat er meer gesprekken nodig zijn moet er doorverwezen worden naar een andere organisatie (Oosting & Hulscher, 2008). Binnen de GGD Zeeland heeft niet iedereen dezelfde cursus gehad om opvoedondersteuning aan te bieden. Een aantal collega jeugdverpleegkundigen hebben Triple P niveau 2 gevolgd, maar de groep ervoor heeft Triple P niveau 3 gevolgd. Wegens tijdsgebrek wordt niet altijd het consult volgens de richtlijn uitgevoerd. Triple P niveau 2 staat niet vermeld bij de jeugdinterventies op de site van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) (Nederlands Jeugdinstituut, 2018). Hier staat dat het op niveau 4 goed onderbouwd is, dit betekent dat het uit literatuuronderzoek, theorieën en empirische kennis aannemelijk is dat het werkt. De overige niveaus zijn hierin niet terug te vinden. Niveau 4 wordt binnen de GGD Zeeland niet aangeboden. In de provincie zijn ketenpartners die deze opvoedondersteuning kunnen bieden aan ouders.

De cursus Triple P niveau 2 en 3 mogen niet meer worden gevolgd. Vorige maand is binnen de organisatie een vragenlijst rond gegaan of de jeugdverpleegkundigen voldoende kennis hadden over opvoedondersteuning en/of welke cursus gevolgd is. Enkele weken later kreeg ik een uitnodiging in mijn agenda voor de bijscholing pedagogisch adviseren. Ik heb aan collega's gevraagd of zij die bijscholing gehad hebben. In het verleden hebben een aantal deze gevolgd. Ik zag dat voornamelijk jeugdverpleegkundigen die nog niet zo lang werkzaam zijn binnen de organisatie de bijscholing aangeboden kregen. Helaas ging het wegens vele afmeldingen niet door.

Tijdens het teamoverleg in oktober heeft een collega zeer enthousiast verteld over een cursusdag die zij had gehad over het onderwerp opvoedondersteuning. Met veel plezier heb ik haar uitleg aangehoord en heb ik haar later benaderd of zij het goed vond als ik mijn opdracht over dit onderwerp uit zou werken voor deze module. Tijdens de cursusdag heeft zij kennis gemaakt met het opvoedkwaliteitspel van Inkura. Dit is een laagdrempelige vorm van opvoedondersteuning.

De organisatie is op dit moment bezig om uit te zoeken welke bijscholing aangeboden kunnen worden omtrent opvoedondersteuning. Zij willen dat alle jeugdverpleegkundigen zich bekwaam hierin voelen. Het opvoedkwaliteitspel is binnen de organisatie nog niet bekend. Door mij hierin te verdiepen wil ik deze vorm van opvoedondersteuning aandragen aan de opleidingscoördinator binnen de organisatie.

Toekomstplan

De omschrijving van het opvoedkwaliteitspel is het volgende: “Het opvoedkwaliteitspel is een praktische, oplossingsgericht gesprekstoel voor professionals om met ouders in gesprek te gaan over hun kwaliteiten en krachten in hun ouderschap en opvoeding. Het helpt ouders hun eigen kwaliteiten te zien en effectiever in te zetten, geeft inzicht en stelt leerdoelen. Ouders worden zich (weer) bewust van hun kracht en krijgen weer vertrouwen in hun mogelijkheden”. Het kan onder andere ingezet worden om het gesprek over opvoeding en ouderschap op gang te brengen, bij vastlopen van ouders in de opvoeding of bijvoorbeeld tijdens bijeenkomsten. Dit opvoedkwaliteitspel bestaat uit 42 kaarten met pictogrammen en 13 blanco kaarten (zie afbeelding 1 en 2). Het is tevens geschikt voor laaggeletterde ouder(s) (Diepstraten, Inkura, 2018).

Het opvoedkwaliteitspel is gebaseerd op positieve psychologie, ouderschapstheorie van Alice van der Plas en oplossingsgericht werken.

Positieve psychologie is een stroming in de psychologie, welke gericht is op welbevinden en optimaal functioneren. Het richt zich op versterken van mogelijkheden om een plezierig, goed en zinvol leven te leiden, met positieve relaties en iets te bereiken in het leven. Hierbij wordt versterkt wat goed gaat (Bannink).

De ouderschapstheorie van Alice van der Plas biedt een ingang om het contact met ouders (terug) te krijgen. Onder ouderschap verstaat zij het welzijn van de ouder, het opvoedvertrouwen en de ouderschapsbeveling. De ouderschapstheorie is gebaseerd op drie aannames:

1. Elke ouder heeft een besef van verantwoordelijk zijn.
2. Ouderschap maakt kwetsbaar.
3. Ouders zijn eindverantwoordelijk.

Hiernaast maakt zij gebruik van bufferdenken. Hierbij wordt uitgegaan dat de buffers het veerkrachtsysteem is van ouders en speelt een rol in ongunstige omstandigheden. De vier buffers zijn een solidaire gemeenschap, goede taakverdeling, metapositie en ‘goede ouder’-ervaringen (Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, 2017).

Oplossingsgericht werken is een effectief bewezen methode om bij problemen eigen oplossingen te vinden. Het doel van deze methode is om mensen in staat te stellen om op hun eigen manier en samen met de omgeving het probleem aan te pakken (Movisie, sd). De effectiviteit van deze methode is onderzocht en bewezen aan de hand van Randomized Controlled Trials (RCT's) (Cauffman, sd).

In het onderzoek naar het opvoedkwaliteitspel kwam naar voren dat professionals het spel een 8,2 geven (van Doorn & Nagel, 2016). Het onderzoek richt zich op de mogelijkheid om het opvoedkwaliteitspel op te nemen in de databank van de jeugdinterventies van het Nji. Hiervoor zijn aanbevelingen gedaan. Op dit moment is het opvoedkwaliteitspel nog niet opgenomen in de databank.

Ouders kunnen binnen de GGD Zeeland hun vragen stellen op verschillende manieren, namelijk via de e-mail, via het directe nummer van de jeugdverpleegkundige, telefonisch spreekuur, bellen naar de telefonisten of tijdens een contact moment op het consultatiebureau/school. De jeugdverpleegkundige bepaalt hierna wat voor vervolgspraak met de ouder gemaakt wordt om de situatie in kaart te brengen. Hiervoor wordt onder andere het Balans model van Bakker gebruikt. Hierbij wordt de draaglast en draagkracht in kaart gebracht (Bakker, Bakker, van Dijke, & Terpstra). Wanneer deze teveel uit balans is, wordt er doorverwezen. Met behulp van de opvoedtheorie van Kousemaker (Nederlands Centrum

Jeugdgezondheid, 2013) kan bepaald worden of de jeugdverpleegkundige de hulp kan bieden die ouders nodig hebben. Wanneer de vraag valt onder opvoedvragen of opvoedspanningen zou het opvoedkwaliteitspel ingezet kunnen worden. Dit is een effectieve methode doordat ouders gestimuleerd worden kwaliteiten te gebruiken die zij van nature al bezitten, gaan zij meer dingen doen die zij al kunnen. Hierdoor worden snel resultaten geboekt, wat het zelfvertrouwen vergroot waardoor ouders meer motivatie hebben om door te gaan. Vaak weten ouders wat er goed en niet goed gaat. Het ijs wordt snel gebroken in een spelvorm. Het blijkt dat ouders zich snel op hun gemak voelen. Ouders ervaren het spel als vriendelijk en positief. Ouders geven aan dat deze manier van opvoedondersteuning hen uitnodigt om te praten en informatie uit te wisselen. In een groep kunnen ouder(s) van elkaar leren. Voor de begeleider of hulpverlener kost het minder energie doordat het in spelvorm toegepast wordt. Er is een gevoel van optimisme wanneer gefocust wordt op positieve aspecten (Diepstraten, Inkura, 2018).

Afbeelding 1

Afbeelding 2

In dit verslag is allereerst het plan voor de toekomst over opvoedondersteuning en advisering binnen de GGD Zeeland uitgewerkt. Daarna is te lezen hoe het plan getoetst is binnen team Middelburg. Om het opvoedkwaliteitspel te implementeren binnen de organisatie is een aanbeveling geschreven.

Toets plan

Gedurende de opleiding heb ik het regelmatig met collega's over waar ik mee bezig ben. Voor een aantal collega's is het herkenbaar, omdat zij een eerdere opleiding gevolgd hebben. Tijdens het teamoverleg in oktober kwam naar voren dat ik het opvoedkwaliteitspel wil gaan uitwerken. Alle collega's uit mijn team waren meteen enthousiast.

Vervolgens ben ik mij gaan verdiepen in het opvoedkwaliteitspel en heb ik gedurende de module met verschillende collega's gesproken. Hieruit kwam naar voren dat je het spel als jeugdverpleegkundige altijd bij de hand kan hebben. De triple P folders die nu gebruikt worden zijn erg duur en het zijn er teveel om deze allemaal mee nemen. Een aantal collega's gaven aan dat het opvoedkwaliteitspel mogelijk een laagdrempelige manier is bij ouders die de Nederlandse taal minder beheersen. Ouders hoeven van tevoren geen uitgebreide voorbereiding te doen voordat de opvoedondersteuning kan beginnen. Hierdoor kan het als laagdrempeliger gezien worden. Het is ook een methode die tijdens een consult op het consultatiebureau prettig kan zijn om het gesprek met ouders aan te gaan.

Aanbeveling

Om binnen de organisatie een eenduidige werkwijze in de opvoedondersteuning te bewerkstelligen geef ik het advies om een aantal bijeenkomsten door Ingrid Diepstraten (de oprichtster van het opvoedkwaliteitenspel) te organiseren. De bijscholing kan gegeven worden in groepen van 15 jeugdverpleegkundigen. Een groep moet niet te groot zijn zodat er geoefend kan worden met elkaar met het spel. Tevens kan het spel ingezet worden voor ouder cursussen. Op dit moment wordt de cursus "Peuter in Zicht" gegeven waarbij het goed kan aansluiten. Tevens is deze methode geschikt voor ouders van kinderen in de leeftijd van 0-18 jaar. Dit maakt dat ook collega's van 12+ een bruikbare methode kunnen hebben voor het geven van opvoedondersteuning. De GGD Zeeland heeft een samenwerking met de HZ University of Applied Sciences in Vlissingen. In maart 2018 heeft Ingrid bij de opleiding Pedagogiek aangesloten en het opvoedkwaliteitenspel wordt volgend jaar waarschijnlijk in het curriculum opgenomen (Diepstraten, Inkura, sd). Hier is mijn inziens ook een samenwerkingsmogelijkheid voor de opleiding HBO verpleegkunde.

Bibliografie

- Bakker, I., Bakker, C., van Dijke, A., & Terpstra, L. (sd). *Balansmodel*. Opgehaald van Nji: <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/BalansmodelBakker.pdf>
- Bannink, F. (sd). *Positieve psychologie De Toepassingen*. Opgehaald van Boompsychologie : <https://www.boompsychologie.nl/media/4/9789089539205.pdf>
- Cauffman, L. (sd). *Is oplossingsgericht werken een Evidence-Based Model?* . Opgehaald van Louiscauffman: <https://www.louiscauffman.com/blog-is-oplossingsgericht-werken-een-evidence-based-model/>
- Diepstraten, I. (2018). Opgehaald van Inkura: <https://www.inkura.nl/>
- Diepstraten, I. (sd). *Inkura*. Opgehaald van Facebook: [https://www.facebook.com/opvoedkwaliteitenspel/?hc_ref=ARR4fRgpv7yuNJWx8K-IEV3v894S7-vJ1ZttEOdhICjcLR-o5fszyH0QyFZ5M44LO8Q&__xts__\[0\]=68.ARCIZ3p3BP6VPxdzna0yX_-uldqzvHmlrgcTmFBJDQR3v9Mm07N750z8UGHly74vT5c_D0251uxXrqSfm8oMHSg7VyLZnDFkq0jlu1tPsDBQOF06CONZCy](https://www.facebook.com/opvoedkwaliteitenspel/?hc_ref=ARR4fRgpv7yuNJWx8K-IEV3v894S7-vJ1ZttEOdhICjcLR-o5fszyH0QyFZ5M44LO8Q&__xts__[0]=68.ARCIZ3p3BP6VPxdzna0yX_-uldqzvHmlrgcTmFBJDQR3v9Mm07N750z8UGHly74vT5c_D0251uxXrqSfm8oMHSg7VyLZnDFkq0jlu1tPsDBQOF06CONZCy)
- Movisie. (sd). *Oplossingsgerichtwerken*. Opgehaald van Movisie: <https://www.movisie.nl/interventie/oplossingsgericht-werken>
- Nederlands Centrum Jeugdgezondheid. (2013). *Richtlijn opvoedondersteuning (2013)*. Opgehaald van <https://www.ncj.nl/richtlijnen/alle-richtlijnen/richtlijn/?richtlijn=9&rlpag=681>
- Nederlands Centrum Jeugdgezondheid. (2017, Augustus). *Ouderschapstheorie Alice van der Pas* . Opgehaald van NCJ: <https://www.vakbladvroeg.nl/wp-content/uploads/2017/.../Theorietool-ouderschap.pdf>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2018). *Databank Effectieve Jeugdinterventies*. Opgehaald van nji: <https://www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies>
- Oosting, J., & Hulscher, H. (2008, Juni). Opvoedondersteuning protocol.
- van Doorn, S., & Nagel, S. (2016, Augustus 19). *Onderzoek naar het opvoedkwaliteitenspel*. Opgehaald van <https://www.inkura.nl/wp-content/uploads/2018/05/OnderzoekOpvoedkwaliteitenspel.pdf>